

FÜZI NORBERT

Belgium új korlátolt felelősségű társasági modellje: fordulópont az európai társasági jogban?

Belgium's New Limited Liability Company Model: A Game Changer in European Company Law?

Abstract: This article examines the 2019 reform of Belgian company law, which has fundamentally restructured one of the most widespread corporate forms in continental European company law: the private limited liability company. A key element of the reform was the complete abolition of the concept of capital, replaced by new creditor protection instruments such as the financial plan, as well as the balance and liquidity tests. The study analyses the dogmatic foundations and practical implications of these provisions, with particular attention to the rise of dispositive regulation and the expanded transferability and structuring of shares. The Belgian llc. thus represents a flexible, contract-based corporate form capable of accommodating both family businesses and publicly listed companies. The article also draws comparisons with the Hungarian regulation in several key areas.

Keywords: company law, Belgium, limited liability company, legal capital, creditor protection

Összefoglaló: Jelen tanulmány a belga társasági jog 2019-ben hatályba lépett reformját vizsgálja, amely új alapokra helyezte a kontinentális európai társasági jog egyik legelterjedtebb társasági formáját, a kft.-t. A reform központi eleme a törzstőke fogalmának teljes kivezetése, amelyet új típusú hitelezővédelmi eszközök – így a pénzügyi terv, valamint a mérleg- és likviditási teszt – váltottak fel. A tanulmány elemzi e rendelkezések dogmatikai hátterét és gyakorlati hatásait, különös tekintettel a diszpozitív szabályozás előtérbe kerülésére, valamint az üzletrészek forgalomképességének és strukturálhatóságának szélesítésére. A belga kft. modell ily módon egy rugalmas, szerződéses alapon működő társasági formát testesít meg, amely képes egyszerre betölteni a családi vállalkozás, illetve a tőzsdén jegyzett cég szerepét. A tanulmány egyes fajsúlyos kérdések tekintetében párhuzamosan vizsgálja a magyar szabályozástól való eltéréseket is.

Kulcsszavak: társasági jog, Belgium, korlátolt felelősségű társaság, törzstőke, hitelezővédelem

1. Bevezető

A korlátolt felelősségű társaság a modern társasági jog egyik legdinamikusabban fejlődő formája, amely egyszerre képes ötvözni a tőkeegyesítő és a személyegyesítő társaságok előnyeit. Ezen szerkezeti sajátosság miatt pedig a kft. – ahogyan az európai országok túlnyomó részében – a kis- és középvállalkozások tipikus társasági formája. A közelmúltban Belgiumban megjelenő reform pedig akár új perspektívába helyezheti az európai versenyképességi palettán a belga Parlament által 2019-ben elfogadott új társasági törvénykönyvnek köszönhetően.¹ A korábban SPRL (franciául) vagy BVBA (hollandul) néven ismert új *Société à responsabilité limitée / besloten vennootschap* (SRL/BV) a belga törvényhozó reményei szerint az üzleti tevékenység fő társasági formája lesz, elsősorban a befektetőknek nyújtott számos rugalmassága miatt.

Jelen tanulmányban a korlátolt felelősségű társaság belga modellje kapcsán eszközölt módosításokat és újításokat igyekszem bemutatni a teljesség igénye nélkül, kiemelve a legfontosabb újdonságokat, összehasonlítva azokat helyenként a magyar szabályozással. A tanulmány elsősorban a hatályos belga társasági jog, azon belül is a korlátolt felelősségű társaság szabályozásának elemzésére épül, különös tekintettel a 2019-ben hatályba lépett társasági törvény rendelkezéseire. A kutatás során a normatív szöveg részletes vizsgálatával tárulnak fel a kft. jogintézményének újonnan kialakított keretei, valamint azok szakirodalmi magyarázatai és gyakorlati következményei.

A reform kulcseleme a törzstőke fogalmának teljes eltörlése volt, amely paradigma-váltást jelent a kontinentális jogrendszerekben megszokott társasági tőkeszerkezethez képest. A hitelezővédelmet a hagyományos tőkeminimum helyett a pénzügyi terv és az osztalékfizetéshez kapcsolódó kétlépcsős kontroll – mérlegteszt és likviditási teszt – biztosítja. A belga szabályozás új irányvonalát mutatja az is, hogy lehetővé vált a kft. tőzsdére vitele, valamint az üzletrészek különböző osztályok szerinti strukturálása. Az üzletrész-átruházás fellazítása, valamint a szavazati és osztalékjogok szabadabb kialakítása révén a belga kft. egyre inkább közelít a részvénytársaságok flexibilitásához, miközben a diszpozitív szabályozás lehetőséget ad arra is, hogy megtartsa a személyesebb, zártabb működési formák előnyeit. A reform célja nem kevesebb, mint egy univerzálisan alkalmazható, modern társasági forma megteremtése, amely Belgiumot a társasági jogi versenyképesség élvonalába emelheti.

Úgy gondolom, hogy ez az új korlátolt felelősségű társasági forma valódi kihívója lehet a többi kft.-modellnek a versenyképesség piacán, nem melleleg a jövőben elindítója lehet egy törvénymódosítási hullámnak is Európában, ezért a vizsgálatát a téma szempontjából hasznosnak és szükségesnek tartom.

1 Hivatalos nevén a 2019. évi, A Társasági és Egyesületi Törvénykönyv bevezetéséről és különféle rendelkezésekről szóló törvény (hollandul: Wetboek van vennootschappen en verenigingen, rövidítve: WVV, franciául: Code des sociétés et des associations, rövidítve: CSA), megjelent Belgium Hivatalos Közlönyének (Belgisch Staatsblad) 2019. április 4-i 2019A40586. számában.

2. A korlátolt felelősségű társaság alapvető stílusjegyei

A korlátolt felelősségű társaság (kft.) a személyegyesítő és a tőkeegyesítő társaságok közti határvonal, kölcsönöz a bt. és a kkt. jellemzőiből, valamint az rt. sajátosságaiból egyaránt.² Egyik legfontosabb jellemzője, hogy a tagok nem felelnek a társaság tartozásaiért a magánvagyonukkal. Ez a tulajdonság nemcsak elnevezésében – bár félrevezetően – jelenik meg, hanem a társasági forma lényegi konstrukcióját is meghatározza. A „felelősség” ebben az esetben helytállási kötelezettségként értelmezhető, de a kft. tagjainál még ez sem áll fenn: ha a társaság nem tud eleget tenni pénzügyi kötelezettségeinek, a tagok magánvagyonra akkor sem szolgál fedezetül.

Legegyszerűbben a normaszöveg alapján határozható meg a kft., ami a Ptk. 3:519 § szerint: „[...] olyan gazdasági társaság, amely előre meghatározott összegű törzsbetétekből álló törzstőkével alakul, és amelynél a tag kötelezettsége a társasággal szemben törzsbetéteinek szolgáltatására és a társasági szerződésben megállapított egyéb vagyoni értékű szolgáltatásra terjed ki. A társaság kötelezettségeiért – ha e törvény eltérően nem rendelkezik – a tag nem köteles helytállni.”

A kft. konstrukciója tehát lehetővé teszi az üzleti és a magánvagyon szétválasztását. Ezzel szemben például a közkereseti társaság (kkt.) vagy betéti társaság (bt.) beltaggjai saját vagyonukkal is felelnek a társaság adósságaiért. Így a kft. egyik legfontosabb ismérve a tagok mögöttes helytállási kötelezettségének (szinte) teljes hiánya, ami megkülönbözteti más személyegyesítő társaságoktól.³

A kft. másik lényeges sajátossága, hogy – szemben például a részvénytársaság részvényeivel – az üzletrész nem értékpapír, és forgalomképessége korlátozottabb.⁴ Az üzletrész átruházása jellemzően korlátozott, más tagokat vagy magát a társaságot illeti meg az elővásárlási jog, emellett taggyűlési jóváhagyás is szükséges, ami részben a befektetői kockázatot is mérsékli.⁵ Ez is erősíti a kft. zárt, személyesebb jellegét, szemben a részvénytársaság nyitabb struktúrájával. A társaságba bevitt vagyoni hozzájárulás a tag tulajdonából kikerül, és teljes mértékben a társaság vagyonát gyarapítja. A társaság működése során a tagot legfeljebb az üzletrésze értéke érinti, amely viszont már a társaság gazdasági teljesítményének függvénye. Emellett a társasági szerződés tartalmazhat olyan rendelkezést is, amely pótbefizetési kötelezettséget ír elő a tagok számára – azonban ez csak akkor merülhet fel, ha azt a társasági szerződés kifejezetten lehetővé teszi. Ilyen esetben a tag köteles lehet a társaság veszteségeit magánvagyonából fedezni, de ez nem általános, hanem kivételes jellegű lehetőség.⁶

Történetileg a kft. mint társasági jogi forma éppen azért jött létre a XIX. század végén, hogy lehetőséget biztosítson a kisebb, akár családi vállalkozások számára a

2 SÁRKÓZY Tamás: *A magyar társasági jog Európában*, HVG-ORAC Kiadó, Budapest, 2001, 152.

3 A témában részletes elemzésért lásd VERESS Emőd: *Állandó és változó elemek a kft. szabályozásában. 1. rész – A „korlátolt felelősség”*, *Gazdaság és Jog*, 2024/7–8, 3–9.

4 Vö: FÜZI Norbert: *Társasági részek átruházása a korlátolt felelősségű társaságban, különös tekintettel a román társasági törvény legújabb módosítására*, *Erdélyi Jogélet*, 2022/1, 31–42.

5 NOCHTA Tibor: *A kockázat jelenléte a társasági jogban*, *Gazdaság és Jog*, 2024/9–10, 13–17, 16.

6 A pótbefizetésről lásd VERESS Emőd: *A pótbefizetés egykor és ma = Liber Amicorum – Ünnepi tanulmányok Kisfaludi András 65. születésnapjára*, szerk. TÓKEY Balázs, Wolters Kluwer Hungary, Budapest, 2023, 209–219.

részvénytársaságokhoz hasonló vagyoni védelemre és struktúrára, de azok bonyolultsága nélkül. Németországban már 1892-től működött ez a forma, és Magyarországon is 1930⁷ óta része a társasági jognak.⁸

3. A BV kialakulásának és reformjának előzményei

A korlátolt felelősségű társaságot tekintjük a jelenlegi társasági formák legfiatalabbjának, a kft. ősének tartott német modell (GmbH) ugyanis 1892-ben látott napvilágot. Az azóta eltelt több mint 130 év alatt ugyanakkor a társasági formák népszerűségi versenyében folyamatosan dobogós, de legtöbbször első helyet tudhat magáénak. Magyarországon például 2024-ben közel félmillió gazdasági társaság működött, amelyből több mint 405 ezer korlátolt felelősségű társasági formában,⁹ ez a gazdasági társaságok több mint 80%-át teszi ki, így joggal mondhatjuk, hogy messze a legnépszerűbb társasági forma. Nincs ez másképp Belgiumban sem,¹⁰ ahol a korlátolt felelősségű társaság 1935-ben került törvényi szabályozás alá,¹¹ az azt követő években ugyanakkor nem történt komolyabb reform a kft.-t illetően, egészen a közelmúltig.

2019. május elsején ugyanis hatályba lépett Belgiumban a társaságokról és egyesületekről szóló törvénykönyv (a továbbiakban: Kódex), amely vitathatatlanul a legátfogóbb reformokat eszközölte a korlátolt felelősségű társaság belga modelljének¹² szabályozásában. Az előzmények közé tartozik elsőként az a belga jogalkotói felismerés, hogy a társasági jogot versenyképesebbé kell formálni, ami alapvetően a rugalmatlanság fellazítását jelenti. Belgium önként alkalmazta az uniós irányelveket¹³ a részvénytársaság mellett a korlátolt felelősségű társaság vonatkozásában is, így rendkívül magas, 18 550 eurós törzstőkeminimumot határozott meg (az alapításkor ennek a harmadát kellett befizetni, valamint előírta, hogy az üzletrészekhez ugyanolyan szavazati és osztalékfizetési jogok csatolhatók.¹⁴

7 1930. évi V. törvénycikk a korlátolt felelősségű társaságról és a csendes társaságokról.

8 A korlátolt felelősségű társaság kialakulásáról lásd: FÜZI Norbert: *Jogi innováció a XIX. században: a korlátolt felelősségű társaság*, Erdélyi Jogélet, 2024/1, 161–176.

9 Az adatok elérhetők a Központi Statisztikai Hivatal honlapján: https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0002.html (letöltés ideje: 2025. 06. 11.).

10 2019-ig a Belgiumban bejegyzett társaságoknak 35%-a volt BVBA (a reform előtti korlátolt felelősségű társaság belga rövidítése), ami elsőre nem tűnhet nagy számnak, de a korábbi szabályozás 12 különböző társasági formát ismert. Belga Statisztikai Hivatal (STATBEL), Ondernemingen volgens rechtstvorm, 2008–2017, elérhető: <https://statbel.fgov.be/nl/statistieken/bestat> (letöltés ideje: 2025. 06. 18.).

11 SZENDE Péter Pál: *A korlátolt felelősségű társaság*, Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest, 1927, 38–41.

12 Hollandul: besloten vennootschap (BV), franciául: société à responsabilité limitée (SRL).

13 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1132. irányelve (2017. június 14.) a társasági jog egyes vonatkozásairól,

14 Sven NOUWEN: *The Convergence of the Belgian Private Limited Company to a European Level*, (MSc. Értekezés), Ghenti Egyetem, 2018–19, 7–11. Elérhető: https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/783/808/RUG01-002783808_2019_0001_AC.pdf (letöltés ideje: 2025. 06. 18.).

A Kódex megalkotását ötéves előkészítés előzte meg, egy év előkészítő munka a Belga Társasági Jogi Központ (*Belgisch Centrum voor Vennootschapsrecht*)¹⁵ részéről, két év a törvényszöveg megfogalmazására, majd két év politikai egyeztetés és vita – beleértve a parlamenti tárgyalásokat is –, amelyek során több száz módosítás született az eredeti tervezethez képest.¹⁶ Ez azt (is) jelenti, hogy a munka nagy részét egyetlen négyéves parlamenti ciklus alatt végezték el. A reformot először egyetemi oktatók (akik közül sokan gyakorló ügyvédek) készítették elő, mielőtt a politikai szintre került volna, és egy több professzorból álló csoport – köztük a későbbi négytagú szerkesztőbizottság – még a Kódex tényleges kidolgozása előtt egyeztetett a legfontosabb belga érdekképviselői szervezetekkel.¹⁷

A reform alapját – és mint legfontosabb inspirációs forrást – a 2012-es holland társasági jogi reform képezte, mivel a rugalmasabb kft.-szabályozást a holland jogban találták a kodifikátorok.¹⁸ Amint arra már utaltam, a reform egyik fő célja az volt, hogy a korlátolt felelősségű társaságot tegye az alapértelmezett társasági formává, amely – ha nem is minden, de – a vállalkozások többségére alkalmas forma. Korábban számos kis- és középvállalkozás nyilvános részvénytársaságként szerveződött – főként adózási okokból –, ami oda vezetett, hogy Belgiumban lényegesen több nyilvános részvénytársaság működött, mint a sokkal nagyobb német gazdaságban, és a szövetkezeti formát is a kft. rugalmasabb alternatívájaként kezelték.¹⁹ A reformot megelőző mintegy tíz évben Belgiumban fellendült a személyi társaságok használata, különösen a kevés vagyonnal és csekély felelősségi kockázattal működő tanácsadó cégek körében, így az alapítókat nem különösebben foglalkoztatta az ezzel járó korlátlan felelősség. A jogalkotó szándéka az volt, hogy mindez a múlté legyen azáltal, hogy a kft.-t rendkívül rugalmas, *de facto* szerződéses társasággá alakítják, amely ugyanazt a rugalmasságot kínálja, mint a személyegyesítő társaságok, ugyanakkor a korlátolt felelősség előnyét és a részvénytársaságokkal azonos tőkeszerkezeti lehetőséget is biztosítja.²⁰

Ennek fényében igyekeztek a belga kft.-t (a továbbiakban a holland elnevezés rövidítését használom: BV) egy – szinte minden formára alakítható – kvázi „standard társasággá” alkotni. Az új BV egy rugalmas, a tagok részéről szabadabban alakítható keretet kapott, így számos korábbi szabály diszpozitívává vált (tehát eltérhet tőle a társaság). Ez vonatkozik különösen a társaság irányítására és az üzletrészek átruházására.

15 Az akkori igazságügyi miniszter, Koen Geens javaslatára 2013-ban létrehozott NGO, amely a belga társasági jogi reform előkészítésének nyújtott platformot, többnyire társasági jogi szakemberek (gyakorló jogászok és akadémikusok) gyűjtőhelyeként. Honlapja: <https://bcv-cds.be/home-en/> (letöltés ideje: 2025. 06. 10.).

16 Hans DE WULF: *De totstandkoming van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen: enkele impressies over het maken van wetgevingsworsten = Recente wetgevende hervormingen: nieuw en beter?*, szerk. Ignace CLAEYS, Walters Kluwer, Mechelen, 2021, 85–152, 94.

17 Hans DE WULF: *An introduction to and evaluation of the 2019 Belgian Companies Act: preparing for the previous war?*, European Company And Financial Law Review, 2023/1, 109–161, 110.

18 Lars VAN VLIET: *The Netherlands – New Developments in Dutch Company Law: The “Flexible” Close Corporation*, Journal of Civil Law Studies, 2014/1, 271–285, DE WULF: *An Introduction...*, i. m., 115.

19 DE WULF: *An Introduction...*, i. m., 131.

20 A belga Parlament indoklás a társaságokról és egyesületekről szóló törvénytervezet kapcsán, Doc 543119/ (2017/2018), 4. Elérhető: <https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/3119/54K3119001.pdf> (letöltés ideje: 2025. 06. 10.). A továbbiakban: Kódex Indoklás.

Az így létrejövő BV tulajdonképpen csak kismértékben különbözik a belga részvénytársaságtól, ez pedig leginkább az a tény, hogy az rt.-re alkalmazandó az uniós jogszabályokban előírt szervezeti struktúra és minimáltőke (legalábbis kógens előírás maradt a kötelező alaptőkeminimum), emellett a részvénytársaság monopóliuma maradt a kétszintes ügyvezetés szabad választásának lehetősége is.²¹

Befektetői oldalról továbbra is több előnyt nyújt a részvénytársaságnak az a tulajdonsága, hogy az ügyvezetésnek nem kell mérlegtesztet végeznie az osztalékfizetés előtt, erre a továbbiakban részletesen is kitérek. A Kódex ugyanakkor ügyel arra, hogy ez a rugalmasság ne nehezítse meg a felhasználók dolgát: minden esetben, amikor választási lehetőséget kínál, vagy egy kérdést a társasági szerződés vagy szerződéses szabadság körébe utal, egyértelmű alapértelmezett szabályt is meghatároz. Ez az alapértelmezett szabály alkalmazandó, ha a felek nem határoznak meg külön az igényeikhez igazított rendelkezéseket. A Kódex tervezetének indoklása szerint a jogalkotó *„egyensúlyra törekszik a társaság és tagok rugalmassága, valamint a harmadik felek – különösen a hitelezők – megfelelő védelme között”*.²²

4. Mit jelent a rugalmasság?

Elsősorban a főszabálytól való eltérés lehetőségét értem rugalmasság alatt, amilyen érhető például az üzletrészekhez kapcsolódó tagi jogok kapcsán. Ez az új választási szabadság azonban nem vezethet zavart keltő helyzethez a kezdő vállalkozók körében, és nem okozhat hiányosságokat sem akkor, ha az alapítók elfelejtenek egyes kérdéseket rendezni a társasági szerződésben.²³ Ezért a Kódex általában egyértelmű diszpozitív szabályokat tartalmaz, amelyek alkalmazandók, ha a felek másként nem rendelkeztek. Így akár a kezdő vállalkozók számára is adott egy jogi keret, ha úgy vélik, hogy nincs szükségük egyedi szabályok kidolgozására, vagy ha esetleg figyelmen kívül hagynának a társaság működésével kapcsolatos egyes szempontokat.²⁴

5. Egy üzletrész – több szavazat?

A korábbi szabály az egy üzletrész – egy szavazat elvét kógens módon rögzítette, a Kódex ugyanakkor lehetőséget ad arra, hogy a társasági szerződésben a tagok ettől eltérjenek:²⁵ kibocsáthatók olyan üzletrészek, amelyek a több szavazatra jogosítják fel a tagot, vagy egy családi vállalkozásnál akár olyanok, amelyeknél a többszörös szavazati jogot bizonyos feltételekhez kötik, például csak az alapító tagok vagy a gyermekeik

21 DE WULF: *An Introduction...*, i. m., 123.

22 Kódex Indoklás, 6.

23 Kódex Indoklás, 5.

24 *Uo.*

25 Kódex 5:42 cikk.

gyakorolhatják. Társítható többszörös szavazati jog kimondottan kisebbségi tulajdonosokhoz, de ha a társaság érdeke úgy kívánja, olyan tagokhoz is, akik például az üzletrészek harmadát birtokolják. Számos variáció elképzelhető, például lehetőség nyílik arra, hogy:

- azonos ár mellett különböző jogokat biztosító üzletrészeket bocsássanak ki;
- eltérő áron, de azonos jogokat biztosító üzletrészeket bocsássanak ki;
- többszörös szavazati joggal rendelkező üzletrészeket bocsássanak ki;
- szavazati jog nélküli üzletrészeket bocsássanak ki – akár elsőbbségi osztalékjoggal, akár anélkül;
- korlátozott szavazati joggal rendelkező üzletrészeket bocsássanak ki (pl. csak bizonyos kérdésekben való szavazásra jogosítanak) stb.

A BV esetében egyetlen alapvető követelmény maradt: legalább egy üzletrésznek léteznie kell, és legalább egy üzletrésznek rendelkeznie kell szavazati joggal.²⁶ Összehasonlításképp a magyar korlátolt felelősségű társaság társasági szerződése a törzsbetét fogalmán keresztül határozza meg a tagok vagyoni hozzájárulását, míg az üzletrész fogalma rögzíti a tagok alapvető jogait és kötelezettségeit. A tagok törzsbetéte eltérő nagyságú lehet, de egy tag csak egy törzsbetéttel rendelkezhet.²⁷ A törzsbetét alapján keletkezik az üzletrész, amely magában foglalja a hozzá kapcsolódó tagsági jogokat és kötelezettségeket. Azonos mértékű üzletrészekhez azonos jogok tartoznak, így az üzletrészek tekintetében érvényesül az egyenrangúság, eltérés csak a vagyoni hozzájárulás által meghatározott módon lehetséges, azaz többlet-hozzájárulás esetén a szavazati jog növekedhet, de minden tagnak legalább egy szavazattal ilyen esetben is rendelkeznie kell.²⁸

6. Üzletrészek „részvényesedése”

Az üzletrészek átruházhatóságára vonatkozó szabályok szintén fellazultak. A korábbi szabályozás előírta, hogy az üzletrészt harmadik személy részére csak a társasági tőkének legalább kétharmadát képviselő tagok szavazatával lehet jóváhagyni, ettől eltérni nem volt lehetőség, a Kódex viszont ezt is csak főszabályként írja elő.²⁹ A társasági szerződésből akár teljes mértékben ki lehet iktatni ezt a jóváhagyási mechanizmust, így a BV tulajdonképpen szabadon átruházható üzletrészeket is kibocsáthat.

Tekintettel arra, hogy az egy üzletrész – egy szavazat is csak főszabály, véleményem szerint az üzletrész-átruházási korlátok kivezetése nem szünteti meg teljes mértékben a kft. személyegyeseítő jellegét, de lényegesen eltolja a korábbi középmezőnyről

²⁶ Kódex 5:40 cikk.

²⁷ FAZAKAS Zoltán József: *A társasági szerződés, mint szerződés*, Iustum Aequum Salutare, 2020/3, 63–105, 78–79.

A szakirodalomban eltérő véleményen Veress Emőd. A törzsbetét és üzletrész többszörösítésének kérdéséről lásd VERESS Emőd: *Allandó és változó elemek a kft. szabályozásában. 2. rész: Törzsbetét, üzletrész*, Gazdaság és Jog, 2024/11–12, 3–10, 4–7.

²⁸ FAZAKAS: *l. m.*, 79.

²⁹ Kódex 5:63 cikkely.

a tőkeegyesítő társaságok irányába. Nincs ugyanis kifejezett tiltás arra vonatkozóan, hogy az üzletrészeket ne lehetne különböző osztályokban külön, és nem egységesen kezelni a társasági szerződésben, ezért olyan üzletrészekre, amelyek speciális jogokat biztosítanak, lehet bizonyos átruházási korlátot bevezetni, a további üzletrészeket ugyanakkor szabadon át lehet ruházni. Ennek következtében pedig – a társaság által kontrollált keretek közötti – kellő befektetői rugalmasságot lehet biztosítani.

A hazai szakirodalomban is foglalkoznak az üzletrész részvényesedésének kérdésével, ugyanis 2022. január 1-től a Polgári Törvénykönyv kifejezetten lehetővé teszi, hogy egy tag több törzsbetéttel és üzletrésszel is rendelkezzen egy kft.-ben. Veress Emőd szerint ez jelentős változás, mivel korábban a jogszabály az „egy törzsbetét – egy üzletrész” elvét követte, így azonban megdőlni látszik a kft. egyik alapvető stílusjegye. A módosítás oka az volt, hogy a gyakorlatban és a szakirodalomban vita alakult ki arról, hogy az eredeti szabályozás mennyiben volt kötelező (kógens) vagy megengedő (diszpozitív). A kérdést végül a jogalkotó döntötte el a szabály kifejezett megváltoztatásával. Ez a lépés lényegében eltávolodást jelent a kft. hagyományos, személyegyesítő jellegétől, és közelebb viszi a társasági formát a tőkeegyesítő, részvénytársaság-jellegű modellekhez.³⁰

7. Tőzsdén jegyzett üzletrész

Ahogy korábban már említésre került, a BV megnyithatóvá vált, a korábban egy kötelezően zárt társasági formából egy potenciálisan nyitott társasági formává alakult át. Az alapértelmezett szabályok azonban továbbra is megegyeznek a reform előtti helyzettel, vagyis főszabály szerint az üzletrészek harmadik személyre történő átruházása csak kivételes esetekben megengedett. Ezek a szabályok azonban immár csak alapértelmezett szabályok: csak akkor érvényesülnek, ha a társasági szerződés másként nem rendelkezik. A társasági szerződés eltérő rendelkezésekkel lehetőséget adhat az üzletrészek szabad átruházására harmadik személyekre – ezzel ténylegesen „megnyitva” a BV-t.

A BV potenciálisan nyitott jellege megteremti a lehetőséget a tőzsdei bevezetésre is. Ezt a belga jogalkotó felismerte, és ma már lehetővé teszi a BV tőzsdére vitelét. Ez az előírás tulajdonképpen tőkeegyesítő társaságot „farag” a BV-ből, hiszen megteremti annak a lehetőségét, hogy a részvénytársaság mellett BV-k is tőzsdei vállalatok legyenek. A tőzsdén jegyzett BV nem egy alapszabály, hanem egy kivétel. Ebben az esetben tehát a részvénytársaságra vonatkozó több szabály is alkalmazandó.³¹ Ilyen például

30 VERESS: *Állandó és változó elemek a kft. szabályozásában. 2. rész, i. m.*, 3., lásd még: VERESS Emőd: *Megjegyzések a korlátozott felelősségű társaságok üzletrészeinek forgalmáról*, Jogtudományi Közlöny, 2019/3, 119–125; GÁL Judit: *Egy tag – egy üzletrész? Az egyszemélyes kft. üzletrésze*, Gazdaság és Jog, 2022/5–6, 56–57; VEZEKÉNYI Ursula: *A diszpozitivitás és kógencia kérdésköre a társasági jogi szabályozásban*, Gazdaság és Jog, 2020/11–12, 44–47.

31 A Kódex 5:2 cikk (1). bek. 2. pontja szerint a tőzsdén jegyzett BV-re a következő cikkek rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell: 7:53, 7:61 § 1, 3. és 5. bekezdés második mondata, 7:82 § 1, 7:83, 7:84, 7:86, 7:86/1, 7:87, 7:89/1, 7:90, 7:91, 7:97, 7:99, 7:100, 7:101 § 1, 2. bekezdés, 7:128, 7:129 §§ 2 és 3, 7:130, 7:131, 7:132 2. és 3. bekezdés, 7:134 § 2, 7:139 4. bekezdés, 7:143,

az az előírás, hogy amennyiben a BV-nek több ügyvezetője van, ezek igazgatótanácsot alkotnak, valamint az egy üzletrész – egy szavazat szabálytól nincs lehetőség eltérni. A törzstőke kivezetése egy tőzsdén jegyzett BV-nél rendkívül megnehezítheti az értelmezést, ezért a belga jogalkotó előírta, hogy amennyiben a vonatkozó rendelkezések bármelyike a tőke egy hányadára vagy százalékára hivatkozik, azt úgy kell értelmezni, hogy a kibocsátott üzletrészek számának arányára vagy százalékára vonatkozik.³²

További újítás, hogy a társasági szerződésbe bekerülhet olyan rendelkezés, amely lehetővé teszi a tagok számára üzletrészeik visszaadását a társaságnak anélkül, hogy vevőt kellene találniuk – bizonyos feltételek mellett.³³ Ez az új lehetőség abból a megfontolásból született, hogy a szövetkezeti társaság formáját használó cégek jelentős része valójában nem valódi szövetkezet, hanem „álszövetkezet”, amelyeket a belga jogalkotó szerint a BV formába kellene átalakítani. Az üzletrészek vevő nélküli visszaadásának lehetősége lehetővé teszi, hogy ezek az „álszövetkezetek” jelentős részben megtarthassák korábbi működési és irányítási struktúrájukat – immár a BV keretein belül.³⁴

Szintén újdonság a társaságból való tagkizárás lehetősége, amelynek során a társaság – jogszerű okból vagy a társasági szerződésben megjelölt egyéb indok alapján – visszaveszi az üzletrészt a kizárt tagtól.³⁵ E szabály bevezetésének oka megegyezik az üzletrészek visszaadásának lehetőségével: a cél, hogy a társaság működése rugalmasabbá és alkalmazkodóbbá váljon a gyakorlatban felmerülő igényekhez.

Emellett a Kódex lehetővé teszi azt is, hogy a BV kötvényeket bocsásson ki, amelyek akár üzletrészekre is átválthatók. A kötvényeket határozott időre vagy örökös jelleggel is ki lehet bocsátani.³⁶

8. Törzstőke nélkül is lehetséges?

Talán a legfajszínűsőbb reform a BV kapcsán a törzstőke vonatkozásában érhető tetten. A belga jogalkotó ugyanis nem minimálisra vagy jelképes összegre változtatta a BV törzstőkéjét, hanem egyenesen kivezette a törzstőke fogalmát. Korábban volt ugyan próbálkozás arra, hogy a BV-nek egy egyszerűsített formában történő alapítására is legyen lehetőség, de ez nem nyerte el a vállalkozók tetszését.³⁷ A Kódex 5.1. cikkelye értelmében „a korlátolt felelősségű társaság olyan társaság, amely nem rendelkezik törzstőkével, és amelyben a tagok kizárólag a saját hozzájárulásuk mértékéig felelnek”. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy induló vagyonnal ne kellene rendelkeznie a BV-nek. A Kódex 5.3.

7:144, 7:145, 7:146 § 3 3. bekezdés, valamint 4. és 5. pontokat, a 7:146/1, 7:146/2, 7:148, 7:150, 7:151, 7:151/1, 7:175, 7:189, 7:215 § 1, 4. pont és § 2, valamint 7:218 2. pont.

32 Kódex 5:2 cikk (2). bek.

33 Kódex 5:154 cikk.

34 Robby HOUBEN: *Belgian Company Law 2.0: Belgium reforms company law to join the competition for corporate charters*, *Revista de derecho de sociedades*, 2019/56, 1–47, 28.

35 Kódex 5:155. cikk.

36 Kódex 5:50. cikk.

37 Diederik BRULOOT, Kristof MARESCAU: *BVBA Starter*, *Nieuw Juridisch Weekbla – NJW*, 2010/221, 302–313, 307.

cikkelye előírja, hogy az alapítók kötelesek gondoskodni arról, hogy a BV alapításakor olyan saját induló vagyonnal rendelkezzen, amely – figyelembe véve az egyéb finanszírozási forrásokat is – megfelelő a tervezett tevékenység végzésére.

A belga jogalkotó tehát a vállalati tevékenységhez, és nem egy minimális összehatárhoz alakítja az alapításkor rendelkezésre álló forrás mértékét. Azt pedig, hogy egy vállalkozásnak milyen induló forrásra van szüksége, a pénzügyi tervbe kell belefoglalni, erre a későbbiekben részletesen kiérek. A Kódex szerint a társaság alapítása előtt az alapítók átadnak az okiratot készítő közjegyzőnek egy pénzügyi tervet, amelyben igazolják a kezdő saját forrás összegét a társaság legalább két évre előre tervezett működésének figyelembevételével. Ezt a dokumentumot nem csatolják az alapító okirathoz, hanem a közjegyző őrzi meg.³⁸

Hitelezővédelmi oldalról vizsgálva a törzstőke kivezetésének következményeit, a külföldi³⁹ és a hazai⁴⁰ szakirodalomban számtalanszor képezte és képezi a mai napig vita tárgyát, hogy tulajdonképpen milyen mértékű törzstőkére van szükség kft. esetén, illetve egy szimbolikus tőkeminimum biztosít-e garanciát a hitelezőknek, vagy csak délibáb?

A magyar társasági jogban többségben van az a szakirodalmi álláspont, hogy a korlátolt felelősségű társaságok esetében a kötelező minimális törzstőke előírásának elsődleges célja a hitelezők védelme.⁴¹ Ez a szabályozási elem a kft.-kre vonatkozó jogszabályok állandó része volt és maradt, függetlenül attól, hogy a törzstőke mértéke az idők során többször is változott. A szabály célja egyértelmű: megakadályozni, hogy olyanok válasszák a tagok helytállási kötelezettségét kizáró társasági formákat (alapvetően az rt.-t és a kft.-t), amelyek tagjai nem képesek vagy nem hajlandók biztosítani a törvényben meghatározott minimális jegyzett tőkét.⁴²

Mivel a kft. lényege, hogy a tagok nem felelnek személyesen a társaság tartozásaiért, ezért a törzstőkeminimumra vonatkozó rendelkezés kötelező jellegű (kogens) normának minősül.⁴³ A magyar bírói gyakorlat is megerősíti ezt, amikor kimondja,

38 Kódex Indoklás, 14.

39 Lásd Luca ENRIQUES, Jonathan R. MACEY: *Creditors versus capital formation: the case against the European legal capital rules*, Cornell Law Review, 2000/86, 1165–1204; Peter O. MÜLBERT, Max BIRKE: *Legal Capital – is there a case against the European legal capital rules?*, European Business Organization Law Review –EBOR, 2002/3–4, 695–732; Marcus LUTTER (szerk.): *Legal Capital in Europe*, ECFR Special Volume 1, Walter de Gruyter, Berlin, 2006, 701.

40 Lásd LEHOCZKI Zóra Zsófia: *Oázis vagy délibáb? Gondolatok a törzstőke-minimum hitelezővédelmi szerepéről*, I, Gazdaság és Jog, 2017/10, 7–12; SZEGEDI András: *A törzstőkeminimum dogmája a magyar társasági jogban*, Jog-Állam-Politika, 2009/1, 25–38.

41 Lásd TÖRÖK Tamás: *A törzsbetét, a törzstőke, valamint az üzletrész elsődleges szabályainak változása a magyar társasági jogban*, Gazdaság és Jog, 2022/9–10, 11–19; LEHOCZKI Zóra Zsófia: *Oázis vagy délibáb? Gondolatok a törzstőke-minimum hitelezővédelmi szerepéről*, II, Gazdaság és Jog, 2017/11, 20–25.

42 KISFALUDI András: *A korlátolt felelősségű társaság = Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz*, szerk. VÉKÁS Lajos, GÁRDOS Péter, Wolters Kluwer, Budapest, 2014, 152. A román szabályozás kapcsán lásd FEGYVERESI Zsolt: *Van-e a kft. társasági tőkéjének törvény szabta minimális mértéke a román társasági jog rendelkezései szerint?*, Erdélyi Jogélet, 2022/2, 87–95.

43 A szakirodalomban is hasonló álláspontok fogalmazódnak meg: a törzstőkeminimum Pázmándi Kinga szerint nem a társaság belső viszonyait érinti, így nem alkalmazható rá a Ptk. 3:4. §-a. Kisfaludi András kifejezetten kogens szabálynak tartja, Dzsula Marianna pedig rámutat, hogy bár a Ptk. nem deklarálna semmisséget, a Ctv. 69. § (2) bekezdés b) pontja

hogy ez a szabály nem tartozik az általános eltérést lehetővé tevő normák közé, tehát a Ptk. 3:4. §-a alapján nem lehet tőle eltérni.⁴⁴

Fontos ugyanakkor hangsúlyozni, hogy a hitelezővédelmet szolgáló szabályok rendszerszinten, együttesen biztosítanak hatékony védelmet. Emiatt – véleményem szerint – nem célszerű önmagában értékelni, hogy a törzstőkeminimum komoly vagy kevésbé jelentős védelmet nyújt-e. Emellett a modern társasági szabályozás gazdaságpolitikai célokat is követ, például az új vállalkozások piacra lépésének támogatását. Kérdés, hogy ez vezethet-e oda, hogy egyes hitelezői garanciákat – így a minimális jegyzett tőke követelményét – háttérbe szorítsuk, különösen a korlátolt felelősségű formák esetében. Emellett a törzstőke eltörlésének számviteli jogi következményei is vannak. A tőke ugyanis hagyományosan a BV mérlegének egyik alapvető tétele volt – ez most megszűnt. A Kódex egyik mellékletében⁴⁵ található mintamérlegben a „tőke” helyét az „*eigen vermogen*” („saját tőke”) nevű kategórián belül egy új tétel váltja fel: a hozzájárulás. Ez a hozzájárulás két alkategóriára oszlik: a) szabadon felhasználható hozzájárulás, és b) nem szabadon felhasználható hozzájárulás. Ez utóbbi olyan hozzájárulást jelent, amelyet csak a társasági szerződés módosításához szükséges feltételek – azaz 75%-os szavazattöbbség – mellett lehet kivenni vagy felhasználni (ha a társasági szerződés vagy a taggyűlés úgy rendelkezik).⁴⁶

9. Tőkeemelésről lehet még beszélni?

A rövid válasz: igen, de nem olyan értelemben, mint korábban. A tőke fogalmának eltörlése logikusan maga után vonja a korábbi tőkeemelési eljárás újragondolását is. Az új szabályozás szerint a társasági vagyron emelése új üzletrészek kibocsátása mellett a társasági szerződés minősített többséggel történő módosítását igényli. Ha viszont a társasági vagyont új üzletrészek kibocsátása nélkül növelik, elegendő az egyszerű többség. Mindkét esetben a határozatot közjegyző előtt kell elfogadni.

Új üzletrészek kibocsátásakor az ügyvezetésnek jelentést kell készítenie, amely tartalmazza a kibocsátási árat és annak indoklását, illetve bemutatja a kibocsátás hatását a meglévő üzletrészeknek az osztalékfizetéshez fűződő és egyéb jogaira. Ha a

egyértelműen tiltja az ettől való eltérést. Lásd: PÁZMÁNDI Kinga: *A korlátolt felelősségű társaság = Polgári Jog, I–VI. – új Ptk. – Kommentár a gyakorlat számára (hatodik kiadás)*, szerk. WELLMANN György, HVG-ORAC kiadó, Budapest, 2023; KISFALUDI: *i. m.*, 155; DZSULA Marianna: *A vagyoni hozzájárulás teljesítése és a tag helytállási kötelezettsége a Ptk.-ban = Az új Polgári Törvénykönyv első öt éve*, szerk. GÁRDOS OROSZ Fruzsina, MENYHÁRD Attila, Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet, Budapest, 2019, 176.

⁴⁴ TÖRÖK: *i. m.*, 15.

⁴⁵ Királyi rendelet a Társasági és Egyesületi Törvénykönyv végrehajtásáról – 3. melléklet (hollandul: Koninklijk besluit tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, franciául: Arrêté royal portant exécution du Code des sociétés et des associations), megjelent Belgium Hivatalos Közlönyének (Belgisch Staatsblad) 2019. április 29-i 2019011967 számában.

⁴⁶ Henri CULOT: *The Belgian Private Limited Without Capital: How is it Faring?*, *European Company and Financial Law Review*, 2023/1, 1–26, 7.

társaság könyvvizsgálót nevezett ki (akár kötelezően, akár önkéntesen), a könyvvizsgáló ellenőrzi a jelentést és az egyéb kapcsolódó pénzügyi adatokat. Amennyiben a szükséges jelentések hiányoznak, a közgyűlés határozata semmis.

E jelentéstételi kötelezettség a reform egyik fontos újítása. A jelentések célja, hogy a tagok megalapozott döntést hozhassanak az új üzletrészek kibocsátásáról. Mivel a tagok a törzstőke fogalmának eltörlése következtében már nem támaszkodhatnak a tőke nagyságára mint összehasonlítási alapra (pl. az osztalékfizetési vagy egyéb jogok „hígulásának” megítélésakor), a döntéshez szükséges információkat ezek a jelentések biztosítják. Továbbá, mivel az új szabályozás nagyfokú rugalmasságot enged az üzletrészek forgalmának is, különösen fontos, hogy világos legyen, pontosan milyen jogokat testesítenek meg az új üzletrészek.⁴⁷

10. Hitelezővédelmi garanciák a belga jogalkotó szerint

A törzstőke kivezetése látszólag gyengíti a hitelezők védelmét, de a belga jogalkotó ezen probléma kiküszöbölésére egy újabb unikális megoldással élt, ami nem más, mint a pénzügyi terv követelménye.⁴⁸ Ez azt jelenti, hogy a társaság alapításakor az alapítók-nak egyfajta üzleti tervet kell átadniuk az eljáró közjegyzőnek, amelyben megbecsülik a társaság pénzforgalmát és a megfelelő finanszírozási igényeket a tevékenység első két évében.⁴⁹ Ez egy korábban is létező szabály volt, ugyanakkor az új törvény megerősítette az ilyen pénzügyi tervekre vonatkozó követelményeket, ezzel is ösztönözve a vállalkozókat arra, hogy pénzügyi szakértő segítségét vegyék igénybe. Ha a társaságot a megalakulását követő három éven belül csődeljárás alá vonják, a törvény előírja, hogy a csődbiztos beperelheti az alapítókat a társaság összes tartozásáért való személyes felelősségre vonásért, ha bizonyítani tudja, hogy a társaság nyilvánvalóan alultőkésített, azaz a tervezett tevékenysége alulfinanszírozott volt.⁵⁰ A fizetéseképtelenségi vagyonfelügyelők csak a csődök elenyésző százalékában indítanak ilyen keresetet, és egyes bíróságok, például Antwerpenben, vonakodnak ilyen szigorú szankciót alkalmazni a jóhiszemű alapítókkal szemben, akiknek egyetlen bűne az volt, hogy teljesen alkalmatlanok voltak a vállalkozásra.⁵¹

Ahogy az a fentiekben tárgyaltam, a hitelezővédelem és a törzstőke szoros kapcsolatban áll(t) egymással, ezt pedig nem hagyhatja figyelmen kívül egy reformer sem. A belga jogalkotó előállt két megoldással. Ahhoz, hogy egy BV nyereségfelosztást vagy kifizetést hajtson végre, szükség van két teszt elvégzésére:

1. a mérlegteszt, amelyet a taggyűlés végez,
2. a likviditási teszt, amelyet az ügyvezető vagy az igazgatóság végez.

47 HOUBEN: *i. m.*, 16.

48 Kódex 5:4 cikk.

49 DE WULF: *An Introduction...*, *i. m.*, 136.

50 CULOT: *i. m.*, 13.

51 DE WULF: *An Introduction...*, *i. m.*, 143.

A mérlegteszt azt jelenti, hogy ha egy vállalat a múltban veszteségeket szenvedett el, akkor ezeket először a jelenlegi nyereséggel kell kompenzálni, mielőtt osztalékot lehetne fizetni. Ez egy korábban is bevett gyakorlat volt a BV és a részvénytársaságok esetén is.⁵²

A törzstőke fogalmának kivezetését ugyanakkor kompenzálni akarták, és a belga jogalkotó bevezetett egy úgynevezett fizetőképességi vagy likviditási tesztet.⁵³ Ez azt a kötelezettséget jelenti, hogy az ügyvezetőnek vagy az igazgatóságnak írásbeli jelentésben kell értékelnie, hogy a taggyűlés által jóváhagyott osztalék tényleges kifizetése okozna-e problémát a társaság számára, hogy a következő 12 hónapban esedékessé váló adósságát belátható időn belül teljesíteni tudja. Amennyiben az igazgatóság arra a következtetésre jut, hogy az osztalékfizetés kockázatot jelent, akkor azt le kell állítania. Ez azt jelenti, hogy az igazgatóság jogosult – sőt, köteles – megakadályozni a taggyűlés által jóváhagyott osztalékfizetést. Más szóval, a taggyűlés által hozott bármely osztalékfizetési határozatnak a „pozitív” fizetőképességi tesztnek kell megfelelnie. A likviditási teszt célja tehát, hogy a társaság harmadik féllel szembeni tartozásainak teljesítéséhez elegendő pénzügyi eszköz álljon rendelkezésre.⁵⁴ A likviditási teszt a részvénytársaságot nem érinti, ilyen tekintetben tehát kétségkívül előnyösebb befektetői vagy vállalkozói oldalról, hogy az rt.-ben nincs kockázata egy osztalékfizetés esetleges leállításának.

11. A reform hatásai: első tapasztalatok

A Kódex 2019-es hatálybalépése előtt is a BV volt a legnépszerűbb társasági forma Belgiumban, ráadásul a 2019-es reformot követte egy világválság, azt pedig egy háborús helyzet az európai kontinensen. Felmérni tehát, hogy valójában milyen eredményekkel szolgál a Kódex, kissé nehézkes, talán még korai is.

Ugyanakkor néhány következtetés levonható a törzstőke kivezetésének hatásai-ból. Az új BV-k induló vagyona általánosságban jóval kisebb, mint a korábbi tőkeminimum (18 550 euró), az újonnan alapított BV-k 80%-a legalábbis így méri fel a pénzügyi terv szerinti szükséges induló vagyont.⁵⁵ Emellett az is megfigyelhető, hogy az új BV-k közel fele 5000 euró alatti induló vagyonnal kezd.⁵⁶ Figyelemre méltó az is, hogy a 2015–2018-as időszakban átlagosan 9% volt a társaságalapítások növekedése, ehhez képest 2019-ben a hatálybalépést követő 1 évben 24%-ra ugrott ez a szám, emellett az azóta bejegyzett társaságok több mint 96%-a BV.⁵⁷

52 HOUBEN: *i. m.*, 22–23.

53 Kódex 5:143 cikk.

54 DE WULF: *An Introduction...*, *i. m.*, 137.

55 CULOT: *i. m.*, 22.

56 Christoph VAN DER ELST: *De invloed van het nieuwe WVVop het vermogen, de aandelenstructuur en de aandelenoverdracht van en bij nieuwe BV's: een empirisch onderzoek*, *Revue pratique des sociétés – Tijdschrift voor Rechtspersoon en Vennootschap*, 2020/4, 349–361, 355.

57 *Uo.*, 354.

Egy másik érdekes jelenség, ami a Kódexben előírt főszabálytól való eltérés lehetőségére vonatkozik, az éppen a főszabályhoz való tartást mutatja ki. A legtöbben ugyanis nem térnek el a főszabálytól, ugyanakkor a társaságból való kiválást vagy az üzletrészek osztályozását több társasági szerződésben előírják.⁵⁸

A tőke eltörlését ellensúlyozza az osztalékfizetéshez kapcsolódó új feltétel, a likviditási teszt bevezetése. Ennek értelmében igazolni kell, hogy a vállalat a várható fejlemények alapján képes lesz teljesíteni fennálló tartozásait az osztalék kifizetését követő tizenkét hónapon belül. A legtöbb társaság esetében ez a feltétel nem okozhat különösebb problémát, a tagok és az ügyvezetők is érdekeltek kell legyenek ennek megtartásában – mindenki érdeke elkerülni a fizetéseképtelenséget. Ennek ellenére a gyakorlatban a likviditási tesztet gyakran rendkívül enyhe módon végzik el. A könyvelő általában egy jelentést készít, amely csupán azt mutatja be, hogy a forgótőke meghaladja a rövid lejáratú kötelezettségeket (beleértve az osztalékfizetést is). Bár ez a mutató utalhat likviditásra, korántsem tekinthető annak végső bizonyítékának, hiszen valós kockázatelemzés nem történik, pl. felmérni a peres ügyek kapcsán felmerült költségeket, kisebb-nagyobb esedékes beruházásokat vagy a többi piaci szereplővel szembeni versenyképességet – jóllehet ezek szakértői munkát igényelnek, emiatt drágábbak. Az ügyvezető többnyire úgy írja alá ezt a jelentést, hogy sem a jelentőségével, sem a hozzá kapcsolódó felelősségi kockázatokkal nincs igazán tisztában.⁵⁹

12. Zárógondolatok

A belga társasági jog 2019-ben hatályba lépett átfogó reformja – különösen a BV átalakítása – jelentős mérföldkő a kontinentális jogi környezet modernizációjában. A törzstőke eltörlése vagy a diszpozitivitás útján elindult szemléletváltás markáns lépést jelenthet a klasszikus személyegyesítő–tőkeegyesítő dichotómia feloldása felé, a versenyképesség oltárán pedig talán nem túl nagy áldozat, ha egy ilyen kft. továbbra is képes egyszerre kielégíteni a személy- és a tőkeegyesítő társasági igények nagy részét.⁶⁰

A pénzügyi terv, a mérleg- és likviditási teszt bevezetése új típusú hitelezővédelmi mechanizmusokat hozott létre, amelyek – jóllehet komplexebbek, de – rugalmasabb, és adott esetben hatékonyabb garanciákat is képesek nyújtani, mint a merev tőkeminimum-előírás. Mindez ugyanakkor a kft. alapvető stílusjegyeinek feladásába került. Kérdés, hogy a reform szellemisége – amely az egyéni igényekhez igazodó, testreszabható társasági konstrukciókat részesíti előnyben – megfelelő-e a globalizált és digitalizált vállalkozási környezet elvárásainak, valamint a hitelezői érdekek védelmének, vagy csak délibáb a tőke nélküli korlátolt felelősség ígérete?

A reform sikerének teljes megítéléséhez ugyan még idő szükséges, de a bevezetett szabályok iránya és a liberalizációs logika kétségtelenül példát szolgáltathat más

58 CULOT: *i. m.*, 24.

59 CULOT: *i. m.*, 25.

60 AUER Ádám: *A kft.-jog diszpozitív szabályozásának árnyalatai*, Jogtudományi Közlöny, 2022/12, 511–513, 512.

tagállamok számára is, különösen azoknak, amelyek társasági joga még erőteljesen ragaszkodik a formális garanciákhoz. Nem gondolom, hogy a közeljövőben számítani lehet egy tömeges társasági jogi reformhullámra, hiszen célszerű kivárni a bírói joggyakorlat által feltárt hibákra, az így kibontakozó tapasztalatokra. Ott azonban, ahol esedékes egy átfogó társasági jogi reform, a belga modell mindenképp referencia kell hogy legyen. Belgium példája azt mutatja, hogy a vállalkozásbarát környezet és a hitelezők védelme nem zárja ki egymást, hanem tudatos szabályozási technikákkal egyensúlyba hozhatók, ez pedig fontos szempont lehet a társasági jogi versenyképesség tekintetében.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a belga BV modellje – bár továbbra is alkalmas megőrizni a kft. hagyományos zárttságát és személyes jellegét – lényegileg átalakult: képes egyszerre nyújtani a befektetők számára vonzó szerkezetet és a kezdő vállalkozások számára szükséges egyszerűséget. A BV kvázi „standard társasággá” vált, amely – kellő körülményekkel – a legkülönfélébb gazdasági tevékenységek és struktúrák számára is megfelelő jogi keretet kínál.

Irodalomjegyzék

1. AUER Ádám: *A kft.-jog diszpozitív szabályozásának árnyalatai*, Jogtudományi Közlöny, 2022/12, 511–513.
2. HENRI CULOT: *The Belgian Private Limited Without Capital: How is it Faring?*, European Company and Financial Law Review, 2023/1, 1–26.
3. DIEDERIK BRULOOT, KRISTOF MARESCHEAU: *BVBA Starter*, Nieuw Juridisch Weekbla – NJW, 2010/221, 302–313.
4. DZSULA Marianna: *A vagyoni hozzájárulás teljesítése és a tag helytállási kötelezettsége a Ptk.-ban = Az új Polgári Törvénykönyv első öt éve*, szerk. GÁRDOS OROSZ FRUZSINA, MENYHÁRD ATTILA, Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet, Budapest, 2019.
5. LUCA ENRIQUES, JONATHAN R. MACEY: *Creditors versus capital formation: the case against the European legal capital rules*, Cornell Law Review, 2000/86, 1165–1204.
6. FAZAKAS Zoltán József: *A társasági szerződés mint szerződés*, Iustum Aequum Salutare, 2020/3, 63–105.
7. FEGYVERESI Zsolt: *Van-e a kft. társasági tőkéjének törvény szabta minimális mértéke a román társasági jog rendelkezései szerint?*, Erdélyi Jogélet, 2022/2, 87–95.
8. FÜZI Norbert: *Jogi innováció a XIX. században: a korlátolt felelősségű társaság*, Erdélyi Jogélet, 2024/1, 161–176.
9. FÜZI Norbert: *Társasági részek átruházása a korlátolt felelősségű társaságban, különös tekintettel a román társasági törvény legújabb módosítására*, Erdélyi Jogélet, 2022/1, 31–42.
10. GÁL Judit: *Egy tag – egy üzletrész? Az egyszemélyes kft. üzletrésze*, Gazdaság és Jog, 2022/5–6, 56–57.
11. ROBBY HOUBEN: *Belgian Company Law 2.0: Belgium reforms company law to join the competition for corporate charters*, Revista de derecho de sociedades, 2019/56, 1–47.
12. KISFALUDI András: *A korlátolt felelősségű társaság = Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz*, szerk. VÉKÁS LAJOS, GÁRDOS PÉTER, Wolters Kluwer, Budapest, 2014.

13. LEHOCZKI Zóra Zsófia: *Oázis vagy délibáb? Gondolatok a törzstőke-minimum hitelezővédelmi szerepéről*, I, *Gazdaság és Jog*, 2017/10, 7–12.
14. LEHOCZKI Zóra Zsófia: *Oázis vagy délibáb? Gondolatok a törzstőke-minimum hitelezővédelmi szerepéről*, II, *Gazdaság és Jog*, 2017/11, 20–25.
15. Marcus LUTTER (szerk.): *Legal Capital in Europe*, ECFR Special Volume 1, Walter de Gruyter, Berlin, 2006.
16. NOCHTA Tibor: *A kockázat jelenléte a társasági jogban*, *Gazdaság és Jog*, 2024/9–10, 13–17.
17. PÁZMÁNDI Kinga: *A korlátolt felelősségű társaság = Polgári Jog, I–VI, – új Ptk. – Kommentár a gyakorlat számára (hatodik kiadás)*, szerk. WELLMANN György, HVG-ORAC kiadó, Budapest, 2023.
18. Peter O. MÜLBERT, MAX BIRKE: *Legal Capital – is there a case against the European legal capital rules?*, *European Business Organization Law Review –EBOR*, 2002/3–4, 695–732.
19. SÁRKÖZY Tamás: *A magyar társasági jog Európában*, HVG-ORAC Kiadó, Budapest, 2001.
20. Sven NOUWEN: *The Convergence of the Belgian Private Limited Company to a European Level*, (MSc. Értekezés), Ghenti Egyetem, 2018–19.
21. SZEGEDI András: *A törzstőke minimum dogmája a magyar társasági jogban*, *Jog-Állam-Politika*, 2009/1, 25–38.
22. SZENDE Péter Pál: *A korlátolt felelősségű társaság*, Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest, 1927.
23. TÖRÖK Tamás: *A törzsbetét, a törzstőke, valamint az üzletrész elsődleges szabályainak változása a magyar társasági jogban*, *Gazdaság és Jog*, 2022/9–10, 11–19.
24. Christoph VAN DER ELST: *De invloed van het nieuwe WVVop het vermogen, de aandelenstructuur en de aandelenoverdracht van en bij nieuwe BV's: een empirisch onderzoek*, *Revue pratique des sociétés – Tijdschrift voor Rechtspersoon en Vennootschap*, 2020/4, 349–361.
25. LARS VAN VLIET: *The Netherlands – New Developments in Dutch Company Law: The “Flexible” Close Corporation*, *Journal of Civil Law Studies*, 2014/1, 271–285.
26. VERESS Emőd: *Állandó és változó elemek a kft. szabályozásában, I, A „korlátolt felelősség”*, *Gazdaság és Jog*, 2024/7–8, 3–9.
27. VERESS Emőd: *A pótbefizetés egykor és ma = Liber Amicorum – Ünnepi tanulmányok Kisfaludi András 65. születésnapjára*, szerk. TÓKEY Balázs, Wolters Kluwer Hungary, Budapest, 2023, 209–219.
28. VERESS Emőd: *Állandó és változó elemek a kft. szabályozásában. 2. rész: Törzsbetét, üzletrész*, *Gazdaság és Jog*, 2024/11–12, 3–10.
29. VERESS Emőd: *Megjegyzések a korlátolt felelősségű társaságok üzletrészének forgalmáról*, *Jogtudományi Közlöny*, 2019/3, 119–125.
30. VEZEKÉNYI Ursula: *A diszpozitivitás és kógenca kérdésköre a társasági jogi szabályozásban*, *Gazdaság és Jog*, 2020/11–12.
31. Hans DE WULF: *De totstandkoming van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen: enkele impressies over het maken van wetgevingsworsten = Recente wetgevende hervormingen: nieuw en beter?*, szerk. Ignace CLAEYS, Wolters Kluwer, Mechelen, 2021, 85–152.
32. Hans DE WULF: *An introduction to and evaluation of the 2019 Belgian Companies Act: preparing for the previous war?*, *European Company And Financial Law Review*, 2023/1, 109–161.